Kehely

Ötvösgyűjtemény

Leltári szám:	19427
Alkotó:	Okrutzky, Erzsébet (1901 - 1986) / kivitelező
Készítés ideje:	1938
Készítés helye:	Budapest
Jelzés:	szájpereme alatt OE-mesterjegy és 1937-1966 közt, 800-as finomságú ezüsttárgyakra használatos fémjel, talpába vésve: „ OKRUTZKY ERZSÉBET ÖTVÖSMŰVÉSZ 1938 ”
Anyag:	aranyozott ezüst; sárgaréz; vörösréz
Technika:	festett zománcdísz, beleégetett fémfóliá; kalapált
Méretek:	magasság: 20 cm szájátmérő: 10,5 cm talpátmérő: 11 cm

A kehely egyszerű formáját – hengeres taggal összekötött, két, egymással szembefordított kúpot – élénk, sokszínű, gazdag zománcdísz ellensúlyozza.

Hagyományos felépítésű, szétcsavarozható, elemeire szedhető. Sima peremű, kúposan emelkedő talpához szorosan illeszkedő, hasonló formájú vörösréz kúp alkotja a zománcdísz fémalapját. A kék hátteret stilizált, cakkos felhőszegély-szerű hullámvonal tagolja. Felső sávjának közeiben középen, sugárkoszorúban a gyermek Jézus látható, tőle balra Szűz Mária, jobbra Szent József fordul felé térdepelve. A felhő alatti szférában szimbólumok: görögkereszt, a boráldozatra utaló szőlőfürt és lángoló szív (az Isten iránti odaadó szeretet jelképe). A talp, melynek belsejét feltehetően utólagos, kerek, sárgaréz lemez fedi, rúd alakú, sárgaréz csavarszárban folytatódik. A szár közepén lesarkított hasáb alakú, vörösréz, zománcozott tagozat alkotja a nóduszt. Ezt a nyúlánk elemet keskeny, vízszintes sávok négy egyforma, váltakozó (sötétkék és fekete) színű részre tagolják.

A csavarszár rúdja szögletes tagozattal kapcsolódik az ezüstből készült kuppához. A szájperem alatt körbefutó gyöngysor szegélydíszként szolgál a zománcdíszes, kúp alakú, vörösréz kuppakosárnak, melynek díszítése a talphoz hasonló. A felhőszegély hullámvonalának felső közeiben további keresztény jelképek három csoportja látható: hal és horgony, kulcs és nyíllal átlőtt szív, valamint szárnyas homokóra (az elmúlás szimbóluma). Lent, de a felhősávot áttörve, az égi szférába átnyúlva mindhárom íves mezőben Jézus sugarakkal övezett alakja tűnik föl: az utolsó vacsora asztala előtt állva, kezében kehellyel, majd a keresztre szögezve, végül a feltámadt Krisztus alakjában, kezében keresztes zászlóval. A zománcdísz kék alapú, sokféle, élénk színe az ábrázolásokra irányítja a figyelmet. A kitüntetett elemeket a zománcra égetett, csillogó aranyfólia hangsúlyozza.

A kehely készítője, Okrutzky Erzsébet (1901–1986) a két világháború között az egyházi ötvösségnek talán legismertebb, legfoglalkoztatottabb képviselője volt. Hazai és külföldi kiállítások, például az 1938. évi párizsi világkiállítás és a Berlinben ugyanekkor rendezett Nemzetközi Kézműipari Kiállítás sikeres magyar szereplője.

Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat egy évvel korábban, új helyiségében, a Pesti Lloyd Társulat Mária Valéria (ma Apáczai Csere János) utcai épületében rendezte meg az Első Magyar Iparművészeti Tárlatot, melyhez kapcsolódóan iparművészeti kongresszust is szerveztek. Okrutzky itt kiállított, a zománcművességet egyedül képviselő alkotásaiból a főváros – múzeuma számára –, illetve a Kultuszminisztérium egyaránt vásárolt. Utóbbi Művészeti Osztályáról, feltehetően a kiállításról vásárolt darabok közül került 1939-ban az Iparművészeti Múzeumba (200 pengős áron) ez a kehely, amelyet a tárlatról szóló részletes, képes beszámoló is méltatva említett.

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

Pandur Ildikó

Irodalom

- Mihalik Sándor: Az Első Magyar Országos Iparművészeti Tárlat. *Magyar Iparművészet*, 41. 1938. - 215-222: 219, 246 (kép)

